

Riktlinjer för information till aktieägarna om incitamentsprogram i aktiemarknadsbolag

1. Inledning

Incitamentsprogram för företagsledare och andra anställda har under de senaste åren blivit mycket vanliga i svenska aktiemarknadsbolag. Mer än hälften av bolagen har ett eller flera incitamentsprogram baserade på aktier, konvertibler, teckningsoptioner, köpoptioner, s.k. personaloptioner eller syntetiska optioner. Bland de största bolagen är andelen ännu högre.

Det växande antalet incitamentsprogram och en tilltagande komplexitet i programmen innebär ökade svårigheter för bolagens ägare att bedöma om föreslagna och befintliga program har en i ägarnas perspektiv rimlig utformning. Dessa svårigheter förstärks av att programmen ofta föreslås med kort varsel och med ett knapphändigt informationsunderlag.

I syfte att förbättra aktieägarnas möjligheter att på ett välgrundat sätt bedöma bolagens incitamentsprogram har undertecknade stora aktieägare¹ enats om att följande riktlinjer bör följas av svenska aktiemarknadsbolag såvitt avser incitamentsprogram av ovannämnda slag.

2. Beslutsunderlag inför bolagsstämma

2.1 Behandling på bolagsstämma

Till bolagsstämma bör alltid hänskjutas inte bara sådana ärenden som enligt lag skall behandlas av stämman utan även andra beslut om incitamentsprogram som är av betydelse för aktieägarna.

2.2 Utförligt underlag till aktieägarna i god tid före stämman.

Vi motsätter oss inte principiellt att förslag till incitamentsprogram läggs fram till beslut på extra bolagsstämma, men vi anser att styrelsen bör eftersträva att kalla till stämman på samma sätt och i lika god tid som inför en ordinarie stämma, dvs. senast fyra veckor före stämman.

¹ Dessa riktlinjer är utgivna av Alecta, AMF Pension, Fjärde AP-fonden, Handelsbanken Fonder, Nordea Kapitalförvaltning ABs fondbolag, Robur, SEB Fonder och Skandia.

I kallelse till bolagsstämma skall enligt aktiebolagslagen anges det huvudsakliga innehållet i de förslag som skall föreläggas stämman för beslut. Om stämman skall besluta om en emission av aktier, konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning eller överlåtelse av egna aktier skall kallelsen också innehålla uppgift om vem som är teckningsberättigad. I linje med vad Aktiemarknadsnämnden uttalat vara god sed på aktiemarknaden anser vi att kallelsen dessutom bör innehålla uppgift om bl.a. emissionens belopp, omfattningen av konverterings- eller teckningsrätten, emissionskursen, konverterings- eller teckningskursen, löptiden, aktuell aktiekurs samt utspädningseffekten på aktiekapitalet och röstetalet. Motsvarande uppgifter bör i tillämpliga delar ges i kallelsen vid överlåtelse av egna aktier och vid köptionsprogram. Även andra villkor av väsentlig betydelse bör framgå, t.ex. om instrumenten i fråga inte skall vara fritt överlåtbara.

Inför en emission eller överlåtelse skall enligt lagen styrelsens fullständiga förslag till beslut hållas tillgängligt för aktieägarna under minst en vecka före stämman. Någon preciserad tidsfrist av det senare slaget finns inte för det fall stämman skall underställas ett köptionsprogram för godkännande.

Vi anser det angeläget att styrelsen vid alla former av incitamentsprogram som skall behandlas på bolagsstämma - oavsett om behandlingen grundas på bestämmelser i lag eller inte - håller styrelsens fullständiga förslag tillgängligt för aktieägarna i god tid före stämman, dock senast två veckor före stämman. I kallelsen till stämman bör anges att det fullständiga förslaget gratis översänds till de aktieägare som så önskar. I linje med vad Aktiemarknadsnämnden rekommenderat anser vi det dessutom lämpligt att bolaget automatiskt översänder förslaget till samtliga aktieägare som anmält sig till stämman. Förslaget bör dessutom alltid hållas tillgängligt på bolagets hemsida på Internet vilket bör anges i kallelsen.

I det följande anger vi önskemål som bör uppfyllas genom information i kallelsen eller i styrelsens fullständiga förslag till beslut.

2.3 Motiven för bolagets incitamentsprogram och hur förslaget har tagits fram

Ett incitamentsprogram är en viktig del i bolagets belöningssystem och bör därför utformas med eftertanke. Styrelsen har i det sammanhanget en viktig roll. Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och bör sträva efter att utveckla en långsiktig policy för belöningssystemet.

När förslag till incitamentsprogram läggs fram bör det framgå hur programmet passar in i bolagets totala belöningssystem. Särskilt viktigt är att det av förslaget framgår vilka incitamentsprogram som finns sedan tidigare, omfattningen av dessa program, återstående löptid m.m. Om avsikten är att det föreslagna programmet skall upprepas kommande år eller om bolaget har konkreta planer på andra program för framtiden bör även det anges. Baseras programmet på annat än aktier i moderbolaget skall detta särskilt motiveras.

I egenskap av förslagsställare till bolagsstämman är styrelsen garant för att villkoren i programmet är rimliga och att eventuella subventioner redovisas öppet. Det är därför viktigt att det av förslaget framgår vilka som deltagit i den interna beslutsprocessen i bolaget.

Ägarna har i detta sammanhang ett berättigat intresse av att få veta om någon av de befattningshavare som omfattas av programmet har haft eller kan uppfattas ha haft möjlighet att påverka beslutsprocessen. Det bör redovisas om programmet har diskuterats i styrelsen, vid vilken tidpunkt detta skedde och vilka styrelseledamöter som deltog i sammanträdet. Vidare bör anges om en särskild kommitté inom styrelsen har berett frågan liksom om VD eller andra ledande befattningshavare har deltagit i utformningen.

2.4 Deltagare i programmet och tilldelningen till dessa

Av förslaget bör framgå vilka befattningshavare eller kategorier av befattningshavare som skall delta i programmet. Vid angivande av kategorier bör också anges det lägsta och högsta antal befattningshavare inom respektive kategori som kan komma att erbjudas att delta i programmet.

Finns det från styrelsens sida ett förslag till kategoriindelning med avseende på tilldelningens storlek, så bör det framgå av förslaget. Finns det inte någon sådan kategoriindelning, så bör av förslaget framgå vem som skall besluta om tilldelningen, efter vilka principer det skall ske samt vilken eller vilka övre gränser som gäller för tilldelningens storlek.

Om VD skall erbjudas att delta i programmet så bör detta alltid redovisas särskilt med angivande av hur stor tilldelning denne skall erbjudas.

Omfattas de berörda befattningshavarna av redan utelöpande incitamentsprogram i bolaget bör detta framgå av förslaget.

Om garantier skall lämnas om viss tilldelning bör förslaget också innehålla uppgift därom med avseende på varje tilldelningsberättigad kategori eller person.

Innebär förslaget att andra än anställda i bolaget skall få delta i incitamentsprogram baserade på aktier, konvertibler eller köpoptioner bör av förslaget tydligt framgå vad som motiverar ett sådant deltagande, hur stor tilldelning var och en skall erbjudas och hur styrelsen har berett frågan.

För att underlätta en jämförelse mellan olika slags incitamentsprogram bör beräkningar avseende tilldelningens storlek normalt utgå från underliggande värdepapper, dvs. teckningsbelopp resp.

lösenbelopp för de aktier som teckningsoptioner resp köpoptioner berättigar till och nominellt belopp för konverteringslån.

2.5 Prissättning av instrumenten

Prissättningen av finansiella instrument i incitamentsprogram skall utgå från en marknadsmässig bedömning. Det teoretiska värdet för instrumentet skall ske enligt någon allmänt vedertagen värderingsmodell, vanligtvis Black-Scholes, i vilken relevanta variabler har åsatts värden som kan bedömas vara realistiska. Det kan emellertid finnas anledning till jämkning av det teoretiskt beräknade värdet, t.ex. på grund av att instrumenten i fråga är begränsat likvida. Av förslaget skall framgå hur det teoretiska värdet beräknats med angivande av vilka värden som åsatts relevanta variabler. Har en jämkning skett, skall de överväganden som därvid gjorts noggrant redovisas. Den kompletta värderingen skall hållas tillgänglig för intresserade aktieägare.

Kravet på en marknadsmässig värdering med eventuella jämkningar utesluter inte att ett bolag underlättar berörda befattningshavares deltagande i ett incitamentsprogram genom att bidra ekonomiskt. Lämnar bolaget en sådan förmån skall detta öppet redovisas i förslaget. Om exempelvis optioner överlämnas vederlagsfritt, skall det alltså framgå vilket värde dessa optioner representerar.

Vid beslut om incitamentsprogram som baseras på aktier i ett onoterat dotterbolag, skall den värdering av dotterbolaget som ligger till grund för prissättningen av instrumentet ske under medverkan av minst två oberoende värderingsinstitut, som valts på sådant sätt att värderingen blir allsidig. Styrelsen bör i förslaget upplysa om vilket eller vilka institut som utfört värderingen samt ge till känna styrelsens samlade bedömning av huruvida värderingen kan anses ha skett på affärsmässig grund. Upplysning bör ges om vilka värden som åsatts relevanta variabler.

2.6 Utspädning och kostnader

En viktig fråga i samband med varje incitamentsprogram baserat på aktier, konvertibler eller teckningsoptioner är vilken utspädning, i kapital- och rösthänseende, som aktieägarna får vidkännas. Av förslaget skall tydligt framgå hur stor utspädningen blir eller maximalt kan komma att bli till följd av det föreslagna programmet samt vilka effekter programmet medför på viktiga nyckeltal. Finns sedan tidigare incitamentsprogram i bolaget, som är baserade på konvertibler eller teckningsoptioner, och har dessa program tillkommit efter det att bolaget blivit aktiemarknadsbolag, skall av förslaget framgå vilken utspädning och vilka effekter på viktiga nyckeltal som skulle kunna bli följden av alla program sammantagna.

Beräkningen av utspädningseffekten bör ske i enlighet med Sveriges Finansanalytikers Förenings rekommendationer eller annan allmänt accepterad metod. Styrelsen bör ange tydligt

vilken beräkningsmetod som har använts.

Har bolaget återköpt egna aktier bör utspädningen beräknas dels på det totala antalet aktier i bolaget, dels på totalantalet aktier minskat med de aktier som bolaget vid förslagstillfället självt innehar.

Styrelsen bör ange om och i så fall vilka åtgärder som har vidtagits eller som planeras för säkring ("hedge") av incitamentsprogrammet.

Förslaget bör innehålla uppgift om de beräknade kostnaderna vad gäller säkring av programmet eller för sociala avgifter under programmets löptid med angivande av förutsättningarna för beräkningarna.

2.7 Styrelsens samlade bedömning av förslaget

Aktiemarknadsnämnden har understrukt att det vid planering och genomförande av incitamentsprogram är väsentligt att de ansvariga organen inom bolaget gör en samlad bedömning av ett tilltänkt program. Kretsen av teckningsberättigade, villkoren, tilldelningens storlek, förekomsten av andra aktierelaterade incitamentsprogram och övriga faktorer bör sammantagna framstå som rimliga. I fall då rimligheten helt eller delvis kan ifrågasättas, kan detta enligt vad erfarenheten visar vara till skada för bolaget, de berörda personerna och allmänhetens förtroende för aktiemarknaden, säger Aktiemarknadsnämnden.

Vi menar att styrelsen i förslaget till bolagsstämman skall redovisa hur den vid en samlad bedömning ser på förslaget i ljuset av Aktiemarknadsnämndens uttalande.

3. Löpande information i företagens årsredovisningar

Omfattningen av de anställdas incitamentsprogram och aktieägarnas kostnader för detta är centrala faktorer för aktieägarna. Kursutvecklingen och introduktionen av nya program medför att aktieägarna behöver fortlöpande underlag om incitamentsprogrammets utveckling. Informationsgivningen från bolagens sida är i dag många gånger otillräcklig och inte ägnad att möjliggöra jämförelser mellan olika bolag eller över tiden för ett och samma bolag.

Bolagen bör i årsredovisningen dels beskriva händelser och utfall under det gångna räkenskapsåret avseende nya och gamla incitamentsprogram, dels ge en samlad bild av samtliga aktuella program. Beskrivningarna skall i tillämpliga delar behandla de moment som har behandlats ovan i samband med beslutsunderlag.

I det följande ges en exemplifiering av faktorer som skall belysas för alla aktuella incitamentsprogram baserade på aktier, konvertibler, teckningsoptioner, köpoptioner, s.k. personaloptioner eller syntetiska optioner. Exemplifieringen är inte uttömmande.

- Utspädningseffekter och effekter på viktiga nyckeltal inkl. sådant underlag som är nödvändigt för beräkning eller förståelse av beskrivningen.
- Översiktlig information om vilka som innehar de med programmen förbundna instrumenten, varvid mer detaljerad information bör lämnas om VDs, vissa ledande befattningshavares och – i förekommande fall – styrelseledamöters innehav.
- Tilldelning under året.
- Årets resp. ackumulerade kostnader/avsättningar för säkring, sociala avgifter och omvärderingar samt andra relevanta kostnader med angivande av med vilket belopp de har påverkat resultat eller eget kapital under året resp. under tidigare år.
- Uppskattat marknadsvärde av utelöpande optioner som utgivits till anställda.

Uppställningen bör också innehålla en summering av relevanta variabler för samtliga aktuella program.

Riktlinjerna gäller oberoende av vilka uppgifter som i detta sammanhang lämnas i resultat- och balansräkningarna med noter. Det är dock givetvis en fördel om den önskade informationen kan samordnas med den som lämnas i räkenskapsmaterialet.

Stockholm i mars 2001

**Alecta, AMF Pension, Fjärde AP-fonden, Handelsbanken Fonder,
Nordea Kapitalförvaltning ABs fondbolag, Robur, SEB Fonder och Skandia.**